

## Правосъдие на бартер

Адв. Иван Груйкин, Гражданска инициатива СПРАВЕДЛИВОСТ

Сигурно мнозина ще се запитат защо точно сега говорим за някакво си решение на съдия Венета Марковска? В разгара на избухналия скандал след избирането ѝ за конституционен съдия изглежда лесно да се слагат допълнително съчки в огъня. Сигурно е така и ако беше само скандалът, нямаше да си позволим и ние да вадим... “режещ инструмент на престанал да лае домашен любимец”.

Коментираме точно сега конкретно съдебно решение с нейно участие, защото то сега е постановено – на 6 ноември – шест дни след избирането ѝ за конституционен съдия.

Решението е по административно дело № 8688/2012 г. на петчленен състав на Върховния административен съд (ВАС) под председателството на съдия Марковска. Делото пък е по жалба на Гражданска инициатива “Справедливост” срещу четирипроцентовата съдебна такса за граждански дела с материален интерес.

Кратка история на казуса и важна хронология на датите:

Нашата жалба срещу съдебната такса е от началото на 2010 година. Първоначално ВАС я отхвърли (адм. дело № 4124/2010 г.), но след обжалване петчленен състав на ВАС (адм. дело № 14062/2011 г.) отмени това решение и върна делото за ново разглеждане от друг тричленен състав. При новото разглеждане на делото (адм. дело № 670/2012 г.) съдебната такса беше отменена.

Последва обжалване на това решение от Министерския съвет пред нов петчленен състав на ВАС – тук именно съдия Марковска е председател. Съдебното заседание по делото беше на 27 септември. Законовият срок за произнасянето на съда изтече на 27 октомври. Кандидатурата на съдия Марковска е гласувана от Народното събрание на 31 октомври и тогава тя е избрана за конституционен съдия.

Нямам намерение да коментирам подробно юридическите достойнства на това съдебно решение. Не само защото такива няма – всеки може да види цитираните решения в сайта на ВАС и да си направи изводите. Там са самите жалби, писмените становища на страните, както и протоколите от всички съдебни заседания.

Но по делото има други интересни неща. Например – че освен съдия Марковска като председател, в съдебния състав като докладчик е съдия Милка Панчева. Същата, с чийто решаващ глас (и с този на съдия Николай Гунчев) се стигна до отхвърлянето на жалба на “Справедливост” по друго спечелено на първа съдебна инстанция знаково дело – срещу такса смет в София.

Непосредствено след това скандално решение, по което имаше разнобой в състава и особено мнение на един от съдиите, ние депозирахме отворено писмо до председателя на ВАС, в което изразихме възмущението си от потъпкването на принципите на независимост и безпристрастност и от направения очевиден компромис със закона от страна на двамата съдии (писмото е публично в интернет [ww.spravedlivost.net/declarations/156-2011-11-25-20-01-54.html](http://ww.spravedlivost.net/declarations/156-2011-11-25-20-01-54.html)).

На съдия Панчева, която приема, че е законно такса смет в София да се изчислява на база на данъчната оценка на имота, е поверена и съдбата на четирипроцентовата съдебна такса. Как ѝ е възложен докладът по това дело, ние не знаем. Не знаем, защото по делото (и не само по това дело на ВАС) липсват доказателства за изискващото се от закона разпределение на делата на принципа на случайния подбор (съгласно чл. 9, ал.1 от Закона за съдебната власт).

По същата причина ние не знаем и как съдия Марковска е определена за председател на съдебния състав. Няма как да знаем как са определени и останалите трима съдии. В рамките на тази дълга съдебна битка (на заседанието по адм. дело 14062/2011 г. от 08.12.2011 г.) изрично оспорихме законността на съдебния състав именно поради липсата на доказателства за случайното определяне на съдебния състав – без резултат.

Нарушаването на законовото изискване за разпределението на делата на принципа на случайния подбор води до незаконен състав – основание да се иска прогласяване нищожността на съдебното решение (което със сигурност ще поискаме впоследствие). На същото съдебно заседание представихме и списък с имената на съдии, чийто отвод по делото искаме (при положение, че същите са в съдебния състав) – в този списък е името и на съдия Панчева.

Депозирахме по делото и текста на отвореното писмо, в което изразяваме възмущението си от нейното предишно съдебно решение – като аргумент за съмненията ни в безпристрастността на този съдия по други дела, страна по които е “Справедливост”. Всички тези наши възражения и доказателства са в кориците на делото – въпреки това съдия Милка Панчева е определена за докладчик на последното и най-важно дело, което решава съдбата на съдебната такса в България.

И така – неслучайни съдии, определени по неслучаен начин, решават административни дела със сериозен политически залог изцяло в интерес на властта.

Единият – който вече се е произнесъл по подобен казус срещу същия жалбоподател в интерес на управляващите, и чийто отвод е поискан – е определен за докладчик по делото. Другият – председателят на състава – в същото време е кандидат за конституционен съдия, като изборът му зависи изцяло от одобрението на парламентарното мнозинство. След изтичане на законовия срок за решаване на делото, и след като въпросният председател на състава вече е избран от Народното събрание за конституционен съдия, делото е решено в полза на правителството.

“Случайно е в състава, забавянето също е случайно, а решението е по

съвест, без никаква връзка с амбицията за конституционен съдия” – ще каже някой. Мисля, че не се налага дори да го коментираме.

Крайният резултат от това тригодишно усилие на граждани, дръзнали да търсят съдебна защита от незаконните такси, налагани им от властта – нула. За статистиката – четири различни съдебни състава, осем заседания на най-висшата съдебна инстанция, две положителни решения, две негативни (от които и последното – окончателно), два пъти (вкл. на последното дело) становище на прокуратурата за отмяна на съдебната такса, стотици страници доказателства, стотици загубени часове от съдии, прокурори, адвокати, съдебна администрация, граждани.

Друга последица от този съдебен фарс – все по-рядко някой ще дръзва да търси правосъдие срещу властта.

И един наистина сигурен резултат – все по-малко хора ще си помислят изобщо да водят каквито и да е дела. Първо – защото няма да имат пари да платят таксата (независимо от “аргументираното” приемане от съда, че четирипроцентовата такса не затруднява по никакъв начин правото на гражданите на достъп до съд). И второ – съдиите във ВАС са много, за всяко дело си има подходящ съдия, определен “случайно” – така че въпреки някои временни успехи за гражданите, в края на краищата винаги става това, което трябва да стане.

А за да няма никакви съмнения в стабилността и предвидимостта на българското правосъдие – съдия Марковска вече е избрана в Конституционния съд\*. Да не би случайно някой да си помисли, че там пък може да се случат случайни неща.

Знам, че в нашата правна действителност не е обичайно да се коментират конкретните съдии, взели участие в съдебни дела – още повече когато делата са загубени от коментирация. Но когато съдиите с техните решения преминават една ясна граница на легитимност, потърпевшите нямат друг избор. При положение, че не избираме своите съдии, публичността е крайната, а според мен – и основната гаранция на гражданите срещу съдебен произвол и извращаване на правосъдието. Така че публичното коментиране на конкретни решения и конкретни съдии е не само възможно и допустимо – то е и наложително.

Големият проблем не е в съдия Марковска, съдия Панчева, съдия Гунчев, нито в който и да е друг отделен съдия. Ако не са те, ще бъдат други. Проблемът е в системата, която задължително води до зависимост на съда от силните на деня – без значение кои са те. Система, на която е необходим удобен параван за безогледно търгуване на постове и назначения в съда и прокуратурата, наречен Висш съдебен съвет. И която система на зависимост и извращаване на правосъдието, на подчинение на съдебната от политическата власт може да бъде ликвидирана с въвеждането на пряк избор на магистрати.

Да, знам, че има огромни възражения срещу това както от цялата политическа

каста, така и от повечето съдии и прокурори. Но правосъдието не е за политиците и техните обръчи, не е за съдиите и прокурорите. То не трябва да бъде приватизирано от тях и да служи единствено на тях – както е сега. Правосъдието е за гражданите. А граждани, които не могат и не заслужават да избират своите съдии, не заслужават и правосъдие. Какви граждани сме ние?

От: <http://www.spravedlivost.net/index.php>